

Nr 212.

Av herr **von Sneidern, m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder för vanhävdad jords brukning.

Det svåra spörsmålet om tillgodoseendet av vårt folks näringsbehov under rådande avspärning från de stora exportländerna och under minskad världsproduktion av livsfrönödenheter har alltmer trängt sig fram till vår viktigaste praktiska fråga. Det svenska jordbruket och dess utövare sättas på det svåra provet att söka utöka produktionen på samma gång som hjälpmedlen för produktionsarbetet bli alltmer svåråtkomliga. Det är givet, att statsmakternas ansträngningar måste inriktas på att söka tillförsäkra jordbruket de nödvändiga betingelserna för dess drift, såsom arbetskraft, gödsel- och fodermedel, ävensom den maskinella utrustningen. Det är även givet, att jordbrukaren måste uppmuntras till största möjliga personliga insats i arbetet att ur gammal och ny jord draga största möjliga skördar. Och bör detta ske såväl därigenom att fullgod ersättning lämnas för jordbrukets produkter och åt jordbrukaren själv skälig andel för eget behov av sina händers verk som att ej större tvång än nöden oundgängligen kräver lägges på jordens brukare.

Alla dessa vägar ha redan beträffats och vi tro, att de fortfarande äro de viktigaste och att man med oavlätlig omsorg måste utbygga och förbättra desamma.

Men trots alla ansträngningar och uppmuntringar kommer alltid att finnas inom jordbrukarnes klass liksom inom alla klasser personer, som icke vilja eller kunna göra vad landet begär och måste begära av dem. Vanhävdad jord kommer alltid att finnas. Vi äro visserligen övertygade om att det icke finnes i den utsträckning, som mången föreställer sig, men man måste hålla fast vid att *alla* utvägar måste användas för tryggande av våra behovs tillgodoseende och vi få icke vara blinda för hur upprörande förekomsten av vanhävdad jord skall vara för alla dem, som hungra efter bröd.

Den till Dalarne och Värmland utsträckta norrländska uppsiktslagen kan ej hjälpa i denna situation. Den gäller en alltför begränsad del av den odlade jorden även i de landsdelar, för vilka den är stiftad, dess van-

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 4 saml. 81 häft. (Nr 212—214.)

hävdsbegrepp sammanfaller ej med vad som för ögonblicket är nödvändigt eller den produktiva verksamhetens framtvingande, då den endast ingriper i sådana ytterligt gående fall, då »jordbrukets vidmakthållande därigenom äventyras» och den verkar till sist för nuvarande förhållanden alltför långsamt. Med utsträckning av denna lags tillämpning till hela landet eller ytterligare delar av detsamma vore därför föga vunnet. En allmän vanhävdslag omfattande hela vårt lands jord är åter en så svårlöst och omfattande fråga, att dess omedelbara lösning icke synes oss möjlig.

Återstår således en provisorisk lagstiftning, som tar sikte på att, utan inskränkning av den ekonomiska vinning, som den enskilde ägaren till äventyrs kan ha av sin vanhävdade jord i dess nuvarande skick, densamma i annans hand till landets fromma göres mera fruktbärande. Denna lagstiftning bör icke verka genom straffhot, då det vid lagstiftningen är omöjligt att kunna skilja på dem, som icke kunna och på dem, som icke vilja sköta sin jord. Och för att undvika det förhatliga däri, att den, som icke kan av ekonomiska eller andra skäl sköta sin jord, träffas av straff, får man avstå från att straffa dem, som icke vilja sköta sin jord. Vidare bör uppmärksammas, att staten i allmänhet undviker att själv sköta sådan jord, som fräntagits annan brukare. En sådan drift blir i de flesta fall alltför ekonomisk, för att ens under nuvarande omständigheter vara tillräddig. Statens verksamhet enligt en provisorisk lagstiftning utgörande en eventuellt behöflig utbyggnad av den nuvarande förfoganderättslagen bör allmänt uttryckt inskränka sig därtill att för skördars frambringande kompetent brukare anskaffas till vanhävdad jord. Därför att vi anse, att staten i regel icke själv bör sköta jordbruket på grund av därmed förenade kostnader, ha vi därmed ingalunda sagt, att ej ekonomiska uppoffringar för denna verksamhet från statens sida i vissa fall kunna anses vara befogade.

Vi hemställa därför,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t i enlighet med i motionen angivna riktlinjer måtte vidtaga åtgärder för vanhävdad jords brukning.

Stockholm den 26 januari 1918.

Axel von Sneidern.

Axel Pehrsson

Ola Jeppsson.

i Bramstorp.

J. P. Igel.

Oscar Carlström.

Oscar Osberg.